

լինելով՝ խոմ լաւ նկատում ենք, թէ երբեմն մեր հասարակային գործիչները որքան անտեղեակ են եկեղեցական երևոյթների լաւ և վատ կողմերին, և որքան կիսատ և թիւր հասկացողութիւններ են ունենում ազգային եկեղեցու իրական կարիքների և պահանջների նկատմամբ:

Այսպէս ուրեմն՝ որոշ ուղղութիւն և վերացական սկզբունքների կարելի է ձեռք բերել նաև օտար միջավայրերում, սակայն լուրջ և գրական ծրագրով գործելու հնարաւորութիւն տուողը միմիայն ուսումնասիրուած իրականութեան գիտակցութիւնն է: Das Sein soll das Bewusstsein bestimmen—իրականութիւնը պէտք է լինի գիտակցութիւն որոշողը: Այսպէս է լինում լուսաւոր երկիրներում, նոյն ձևով կերպարանափոխուեց վերջին մի քանի տասնեակ տարիներում Ռուսաստանի առաջնորդող գրական դասակարգի ուղղութիւնը և նոյն կարիքը գիտակցելու ենք նաև մենք:

Յակոբ Մանանդեան

Ս. Էջմիածին
Փետր. 22.

ՄԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

С. Т. Къ вопросу о порядкѣ производства брачныхъ дѣлъ въ армяно-григоріанской церкви («Вѣстникъ Права» декабрь, 1901).

„Журналъ Министерства Юстиціи“ իրաւագիտական ամսագրութեամբ (1900 թ., սեպտեմբեր) պր. Ն. Փադէեվ մի յօդուած էր ղետեղել, որի մէջ մասնագէտ հեղինակը փորձում է ապացուցանել, որ ամուսնական խնդիրներում վերջնական իրաւասութիւնը պատկանում է Ամենայն Հայոց Վաթողիկոսին: «Վավկազ» պաշտօնական օրաթերթում (1900, № 301) Լ. Ֆ.

ստորագրութեամբ յիշեալ յօդուածին վերաբերեալ մի պատասխան տպուեց, իբրև քննադատութիւն պր. Ն. Փադէեվի կարծիքներին:

Խմբագրութեան ստացած այս արտատպութիւնը նուիրուած է նոյն հարցին, Պր. Ս. Տ. քոլոր հիմնական կէտերում համակարծիք է Ն. Փադէեվին. այս ինքն՝ XI-րդ հատորի 1 մասի յօդուածների մեկնութեան համար անհրաժեշտ է համարում ուշագրութեան առնել նաև «Հայաստանեայց եկեղեցու կանոնական իրաւունքի ընդհանուր ոգին և միաքը», իսկ ամուսնական դործերը համարում է «դուռ հոգևոր» ուրեմն և ենթակայ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի իրաւասութեանը: Պր. Ս. Տ. մեկնում է նաև Պոլոթենիայի մի քանի ուրիշ յօդուածներ (1143, 1132), փորձելով աստիճանել, որ Սինոդը ամուսնական հարցերում խորհրդատու ձայն ունի, իսկ Վաթիկանը՝ վճռողական:

Ուրեմն ամուսնական իրաւունքի այս խնդրի վերաբերմամբ Ռուսաստանում հրատարակուող մասնադիտական իրաւաբանական ամսաթերթերը միևնոյն կարծիքն են յայտնում:

Յ. Մ.

Ս Տ Ա Յ Ո Ւ Ա Ն Գ Ր Ք Ե Ր .

1. Բ. Խալաթեանց, Իրանի հերոսները հայ ժողովրդի մէջ առաջաբան (էջ 3—23), ք. Նիւթ (էջ 24—79): Հրատարակութիւն «Բանասէր»-ի, Պարիս 1901, 80 (գինն է 50 կ.):
2. Արսէն, Թող չմեղադրեն. Բաքիդ, 1902, 160, էջ 32 (գինն է 50 սանթիմ):

Մայր Աթոռի Տպարանից տպուած գրքեր.

3. Մարիա Կորեւի, Մի մանկան հոգու պատմութիւն, վէպիկ ո՛չ մանուկների համար. Ռուսերէնից թարգմանեց Տ. Ա. Վաղարշապատ, 1902, էջ 3—354 (գինն է 1 ռուբլի):
4. Մ. Արեղեան, Հայ ժողովրդական առասպելները Մ. Խորենացու Հայոց պատմութեան մէջ: Արատապած «Արարատ» ամսագրից, Վաղարշապատ 1901, էջ 3—602, 80 (գինն է 1 ռ. 50 կ.):
5. Հրաչեայ Յ. Աճառեան, Ուսումնասիրութիւններ հայկական բարբառախօսութեան, Գ. Քենութիւն Վարաբաղի բարբառին: Արատապած 1899 թ. «Արարատ»-էն, Վաղարշա-